

חירות – חלק ד' – המהר"ל

בספר תפארת ישראל מסביר המהר"ל מדוע דווקא התורה היא זו שנותנת חירות לאדם.

"והלוחות מעשה אלקים והמכתב מכתב אלקים חרות על הלוחות" אל תקרי "חרות", אלא 'חירות'. רבי יהודה, ורבי נחמיה, ורבנן; רבי יהודה אומר, חירות מן מלאך המות. רבי נחמיה אומר, חירות מן המלכות. ורבנן אמרי, חירות מן היסורין,

ודרשו 'אל תקרי "חרות", אלא 'חירות' ... לומר, כי כל שְׁקָל הוא ציור שכלי (-המחשבה היא דבר רוחני, שכלי). והפרש יש בין שְׁקָל האדם לתורה השכלית. כי אף שהאדם נמצא בשכלו ציור הדברים, אין דבר זה כמו שהוא ציור השכל בתורה. כי ציור שְׁקָל האדם, מפני שהוא בחומר, אי אפשר שיהיה שְׁקָל ברור, שהרי הוא בחומר. ומפני זה נאמר "חרות על הלוחות", והיה המכתב בשני עבריהם... שהוא כתב הלוחות, לפי שציור השכלי שבתורה הוא ברור לגמרי. ובפרט כתב הלוחות, כי למעלתם הם עוד יותר רחוקים מן החמרי לגמרי, ולכך היה כתב הלוחות בפרט משני עברי הלוחות. ודבר זה ברור מאד. ולכך דרשו 'אל תקרי "חרות" אלא 'חירות'. כי דבר זה בעצמו מה שציור השכלי שבתורה הוא שְׁקָל ברור, במה שהוא נקי מסולק מן החמרי לגמרי, ואינו כמו שְׁקָל האדם שהוא עומד בחומר. ומפני זה מסולקת התורה מן החמרי, אשר בו דבק ההעדר. והוא חירות מן ההעדר, שהוא מלאך המות, שההעדר הוא דבק וכרוך בחומר. ודעת רבי נחמיה 'חירות מן המלכות'. שהמלכות הם מתנגדים לישראל תמיד. וידוע כי ההתנגדות הוא מפני כי ישראל הם נבדלים, ומכחישי ה' הם חמריים. ודבר זה כבר בארנו פעמים הרבה מאד. ומפני זה אמר, שמי שעוסק בתורה, שהוא שכל נבדל מן החומר, אין שולטין בו המלכות, שכה שלהם חמרי, ולכך הוא חירות מן המלכות. ודבר זה גם כן מבואר. ולדעת רבנן, אין היסורין שולטין בו. וידוע כי היסורים הם מפאת החומר בלבד, כי הצורה אין מקבלת שנוי"

[תפארת ישראל פרק מז]

שיעבודו של האדם נובע מהיותו חומרי. החומר כופה על האדם לא להיות הוא עצמו אלא משועבד לתאוות וליצר הרע. הרוח לעומת זו חופשיה ולא מוגבלת. ככל שהאדם יותר רוחני הוא פחות משועבד לחומר, וממילא נהיה יותר בן חורין. השכל האנושי בהיותו בגוף האדם מושפע הוא מהחומר, אין הוא זך ונקי מההשפעות הגוף וממילא גם השכל משועבד במידת מה ליצר האדם. התורה היא השכל העליון, והיא נקיה מכל השפעה ושיעבוד, שהרי היא קדמה לעולם. לכן התורה יכולה להוביל את האדם לחירות המוחלטת, לחופש האמיתי, להיות האדם הוא עצמו ולא נגרר ומשועבד לגוף.

ישנם שלושה דברים עיקריים שמשעבדים את האדם: האחד הוא מלאך המוות, האדם משועבד לחיים בעולם הזה, אין הוא אדון לעצמו שיחיה לנצח. השני הוא המלכות, הגויים מסביב שמשעבדים את עם ישראל. השלישי הוא היסורין שבאים על האדם ומונעים ממנו לעשות את רצונו. התורה יכולה לרומם את האדם מעל לכל אותם שיעבדים, היא מביאה את האדם לחירות האמיתית כך שכל אותם דבר הכופים את האדם ומשעבדים אותו מתבטלים.